

УДК 378

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ПОШИРЕНИХ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ

Колодяжна Алла Володимирівна,

к.психол.н., доцент

Олефіренко Людмила Сергіївна

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Анотація: Сучасні реалії змусили освітян освоїти нову форму викладання навчального матеріалу – онлайн. Стаття присвячена проблемам дистанційного навчання здобувачів та способам їх вирішення за допомогою використання стандартних платформ. Дистанційну освіту визначено як комплекс освітніх послуг, які надаються за допомогою спеціалізованого освітнього середовища, заснованого на використанні новітніх інформаційних технологій, які забезпечують обмін навчальною інформацією на відстані.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційні технології, платформи для дистанційного навчання, платформа Moodle, платформа Google Classroom, Zoom

Вперше світова освіта зіткнулась із повним переходом процесу навчання на новітні технології у період пандемії 2020 року. Уведений воєнний стан в Україні з 24 лютого 2022 року також унеможливив очне навчання здобувачів освіти. На певний час дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти. Українські педагоги освоювали платформи для дистанційного навчання, незважаючи на певні проблеми.

Дистанційне навчання – навчання, при якому всі або більша частина навчальних процедур здійснюється з використанням сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій при територіальній роз'єднаності викладача

та студентів[2].

У науковій літературі нині є чимало публікацій, присвячених аналізу проведення занять у дистанційному форматі для студентів вищої школи під час пандемії [1, 2, 9, 10]. У різних джерелах зазначається, що цінність онлайн-освіти сьогодні вкрай велика, насамперед тому, що повністю заблоковано його традиційну альтернативу. Проте автори також зазначають, що недоліки онлайн-освіти надто серйозні, щоб їм повністю замінювати традиційне навчання [2, 10]. Електронні ресурси, що використовуються в освітньому процесі, забезпечують доступ кожному студенту до свого контенту в будь-який час і з будь-якої точки доступу. Зазвичай ресурси надаються як інтернет(web)-сайти, як вебінари, теле- і відеоконференції тощо [1, 6]. Багато авторів у своїх роботах докладно розглянули і навіть класифікували переваги та недоліки цього виду навчання [1, 2, 9, 10]. Однак поки що дуже мало запропоновано рішень щодо вдосконалення процесу дистанційного навчання. У зв'язку з останнім твердженням ми в даному дослідженні спробували проаналізувати найпоширеніші платформи для проведення віддаленого заняття.

Важливою проблемою дистанційної освіти є відсутність безпосереднього очного спілкування здобувачів та педагогів. Якщо поблизу відсутня людина, яка має можливість емоційно забарвити знання – це істотний недолік процесу навчання. Складно створити творчу атмосферу в групі. Для вирішення цієї проблеми педагогу необхідно, на відміну від очних форм навчання, мати вміння на дистанції встановлювати загальний психологічний настрій. І це є однією з головних проблем дистанційної освіти. Також серед поширених проблем можна виділити: брак знань; відсутність технічних девайсів; обмежена кількість необхідних безкоштовних платформ для здійснення онлайн навчання; присутні технічні проблеми ресурсів тощо [1, 10]. Так, при перенавантаженні сервера не витримують і «ламаються». Не всі учасники відеочату можуть увімкнути камери та мікрофони, з'являються шуми та відставання картинки. Виникає питання, чи змінились можливості програмних забезпечень. Для того щоб це з'ясувати було проведено аналіз популярних платформ для проведення

віддаленого заняття.

Дистанційна освіта має свої принципи. Це положення, які виражають залежність між цілями підготовки здобувачів та закономірностями, що спрямовують практику навчання у навчальних закладах.

Вирізняють такі групи принципів навчання: відповідність освіти до сучасних викликів; орієнтованість навчання на розвиток особистості учня; правильне застосування інновацій у процесі навчання; оптимальне поєднання групових форм організації процесу навчання.

Як, зазначає Міністерство освіти України у розроблених методичних рекомендаціях [6], найпоширенішими веб-ресурсами для дистанційного навчання є: платформа Moodle, платформа Google Classroom та Zoom.

Moodle цілком безкоштовний – його можна легко закачувати, встановлювати, міняти різну інформацію. Moodle підійде для організації дистанційного навчання будь-якого рівня – від індивідуального до системи електронного навчання великого навчального закладу.

Так, у Київському національному університеті технологій та дизайну, наприклад, всі студенти і викладачі мають можливість доступу до модульного середовища освітнього процесу (МСОП) та розміщених навчальних матеріалів з усіх дисциплін. МСОП (<https://msnp.knutd.edu.ua/>) – це інформаційна система управління освітнім процесом, що містить навчальні матеріали з усіх дисциплін, які викладають в університеті. Система побудована саме на базі відкритої платформи «Moodle» Платформа «Moodle» надає широке коло інструментів для організації online-занять та оцінювання знань, що дало змогу організувати ефективне навчання у змішаному режимі в умовах воєнного стану. Доступ до МСОП здійснюється через web-інтерфейс, що робить платформу максимально доступною для користувачів [10].

Можливості платформи «Moodle»:

- зручний і зрозумілий інтерфейс;
- персоналізована сторінка;
- широкий набір інструментарію для забезпечення навчального

процесу (створення курсів дисциплін, розробка тестів, завантаження навчальних матеріалів, обмін повідомленнями в особистому чаті та у форумі, управління та регулювання доступу до матеріалів та курсів, наявність сповіщень, видимість запланованих контролів у календарі, виставлення балів тощо);

- розроблений мобільний додаток;
- Можливість офлайн роботи за допомогою додатку;
- доступність на 162 мовах світу, серед них є і українська [7].

Недоліки веб-сервісу:

- відсутність можливості проводити онлайн-зустрічі та конференції;
- можливість необ'єктивного оцінювання та обходження студентом

системи тестування;

- обмеження у розмірі закріплюваних файлів.

Google Classroom – безкоштовний сервіс для дистанційного навчання.

Працює в комплексі із іншими продуктами компанії Google.

Можливості:

- простий у використанні інтерфейс;
- створення сторінки власноруч за електронною поштою Gmail;
- набір інструментів для роботи (створення курсів, переглядання статистики виконаних робіт студентами; проведення анкетних опитувань та тестування у Google Forms, онлайн зустрічі у Google Meet, завантаження матеріалів та завдань через Google Диск, можливість давати індивідуальні завдання, наявність сповіщень на Gmail пошті, оцінювання, контроль та регулювання курсу);

- підтримка 38 мов світу, серед них є і українська;
- розроблений мобільний додаток [9].

Недоліки:

- необхідність акаунту Gmail;
- можливе швидке заповнення пам'яті Google Діску через роботи студентів.

Zoom – платформа для організації онлайн-конференцій та вебінарів. Сервіс містить безкоштовну пробну версію та платну. Призначений більше для онлайн зустрічей, але також має достатньо можливостей для здійснення навчання.

Можливості:

- пряма комунікація викладача і студента;
- усні відповіді та пояснення матеріалу;
- демонстрація екрану спікера та студента;
- контроль за діями студентів під час пари;
- особистий та спільний чат;
- здійснення запису заняття;
- особистий акаунт;
- влаштований календар зі запланованими конференціями,

можливість додати людину в контакти;

- присутні режими «Підняти руку», «Немає на місці»;
- замінити фон на відео;
- закріплення файлів у спільному чаті;
- контроль учасників на конференції [8].

Недоліки:

- відсутність української мови;
- присутність сторонньої людини на конференції;
- обмеженість в часі проведення конференції до 40 хвилин;
- обмеженість в кількості учасників зустрічі.

Після аналізу можливостей та проблем вище перелічених платформ, варто вказати, що пандемія та військова агресія на територію нашої країни суттєво вплинула на розвиток веб-ресурсів віддаленого навчання. Активні користувачі платформ допомагали вказувати на недоліки сервісів. Відповідно розробники завдяки цьому модернізували платформи.

До прикладу, Moodle у 2022 році випустив оновлення 4.0 [3], яке значно покращило роботу викладачів. Змінився інтерфейс та навігація вкладок, стало

простіше створити курс та знайти його. З'явилась можливість імпортувати та експортувати події із одного календаря в інший, що дозволяє правильно спланувати роботу. Дозволяє викладачу побачити статистику найуспішніших типів питань в тестах.

Google Classroom – покращено систему захисту конфіденційних даних облікового запису; додано у Google Meet автоматичну регуляцію гучності учасників, приглушення звуку учасників із різними діапазонами. Введення можливості створення інтерактивних завдань зі зворотнім зв'язком у реальному часі, викладання завдання у обраний викладачем час [5].

Zoom вирішив головну проблему сервісу – безпеки, додавши можливість заблокування зустрічі і включення зони очікування. Також з початком військових дій компанія Zoom надала безкоштовний доступ для українських навчальних закладів до його сервісу. Це надало більше можливостей для викладачів та студентів, а саме зняття обмеженості в часі запису та проведення зустрічі, збільшено кількість можливих учасників, до 1000 осіб [7].

Найважливішим завданням освіти у сучасних умовах є формування у майбутніх працівників та дослідників наукового мислення, навичок самостійного засвоєння та критичного аналізу нових відомостей. Розв'язання цього завдання неможливо без широкого використання нових інформаційних технологій. Інформаційні ресурси стали, по суті, новою економічною категорією, що визначає чергову хвилю науково-технічного прогресу.

Так, у 2022 році, використання хмарних сервісів у Київському національному університеті технологій та дизайну суттєво розширилося, зокрема за сприяння МОН України та завдяки допомозі, що була надана закордонними компаніями в рамках програм підтримки України. У КНУТД використовують такі хмарні сервіси:

- платформа для організації конференцій «Zoom». Доступ до преміум акаунтів отримали всі навчальні підрозділи та викладачі університету;
- платформа online-навчання «Coursera». Доступ до безкоштовних онлайн курсів отримали здобувачі освіти, викладачі та співробітники університету;

– платформа online-навчання «Udemy». Доступ до безкоштовних онлайн курсів отримали здобувачі освіти, викладачі та співробітники університету;

– платформа «Labster» – надає можливість використовувати віртуальні лабораторії з різних дисциплін. Доступ надано викладачам відповідних дисциплін, під'єднання студентів здійснюється відповідно до правил платформи, у рамках проходження курсу;

– платформа «Google Workspace» – надає доступ усім викладачам та співробітникам університету до корпоративної електронної пошти (Gmail), onlineкалендаря (Google Calendar), сховища даних (Google Drive), системи дистанційного спілкування (Google Meet), інструментів для спільного редагування документів, online-форм та інших хмарних сервісів. Станом на сьогодні облікові записи в цих сервісах створено для всіх науково-педагогічних працівників Київського національного університету технологій та дизайну.

Таким чином, резюмуючи вищесказане, можна констатувати, що технології дистанційного навчання, вбудовані в освітній процес, надають здобувачам широкі можливості, виводячи освітній процес на якісно новий рівень, що відповідає вимогам сучасного соціуму. Досвід викладання українських педагогів у період пандемії значно допоміг швидко зорієнтуватись і знову повернутись до онлайн занять у зв'язку з повномасштабним вторгненням. Але на жаль вдосконалення можливостей веб-ресурсів, ще досі не дозволяє повноцінно замінити живе спілкування та заняття в аудиторії.

Також, на наш погляд, удосконалення дистанційної освіти має включати:

– акцент на індивідуальний підхід до навчання студентів з метою збереження якості вищої освіти, що, своєю чергою, потребуватиме формування для студентів індивідуальних освітніх маршрутів;

– посилення ролі продуктивних, інтерактивних форм та методів навчання (творчих завдань, аналізу професійних ситуацій, рольових ігор; лекцій-прес-конференцій тощо), що сприятиме максимальному залученню студентів до навчального процесу, компенсуватиме брак живого спілкування;

– опрацювання заходів, спрямованих на дієвий контроль результативності

та ефективності навчання, підвищення об'єктивності оцінювання знань, умінь та навичок студентів за рахунок індивідуалізації завдань, їхнього постійного оновлення;

– облік успішності під час проведення проміжної атестації протягом усього курсу навчання з дисципліни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дистанційне навчання у ЗВО: моделі, технології, перспективи: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. – 28 квітня 2021 р. – Львів: ФУФБ, 2021. – 111 с.
2. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка – Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. – 409 с.
3. Оновлення Moodle. URL: <https://moodledev.io/general/releases/4.0>
4. Оновлення Zoom. Примітки до випуску для Windows. URL: <https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/201361953>.
5. Оновлення платформи Classroom. Блог Workspace. URL: <https://workspaceupdates.googleblog.com/search/label/Google%20Classroom>.
6. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації Міністерства освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
7. Офіційний сайт Moodle. Особливості платформи. URL: <https://docs.moodle.org/401/en/Features>
8. Офіційний сайт Zoom. URL: <https://explore.zoom.us/en/collaboration-tools/>
9. Чумак Л.О. Можливості сервісу Google Classroom для організації навчального процесу // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, 2018. № 6. с. 65-70.

10. Bilianska, M., Kolodyazhna, A., Shuhailo, Y., & Bohoslavets, L. (2021). Peculiarities of the Ukrainian Language as a Foreign Language Teaching in the Conditions of Distance Learning. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 557, 244-254. <https://www.atlantis-press.com>